

ESTATUT DE LA REGIÓ VALENCIANA

T I T O L I

Del territori de la Regió Valenciana

Article 1.- El territori de la Regió Valenciana estarà constituït per el que formen en l'actualitat les tres províncies d'Alicant, Castelló i València.

T I T O L II

De l'idioma

Article 2.- Seràn oficials de la Regió Valenciana les llengües valenciana i castellana, podent usar-se per tant indistintament.

En les relacions oficials amb les autoritats centrals i demés Regions, excepte Catalunya i Balears, es deurà usar el castellà.

A aquelles poblacions de la Regió Valenciana que se'ls ha alterat el nom desvalencianitzant-lo, se les tornarà a anomenar com d'antic, amb ortografia nostra.

Article 3.- Els funcionaris judicials que siguen destinats a les terres valencianes deuràn conèixer la llengua valenciana.

Per a eixerir els càrrecs de Registrador i Notari, com els demés públics en terres de parla valenciana, deuràn els funcionaris no sols entendre la llengua vernacula sinó que deuràn poder expressar-se en ella.

T I T O L III

Del Govern de la Regió Valenciana

Article 4.- El Govern de la Regió Valenciana estarà integrat per una Assemblea unicameral i un Consell eixecutiu que regirà amb plena autoritat la vida interior de tot el territori.

En els assumptes o matèries de la competència del Poder Regional correspondrà dictar les normes que els regulen a l'Assemblea i l'aplicació correspondrà al Consell Eixecutiu.

El Consell eixecutiu tindrà un President.

T I T O L IV.

Facultats pròpies i exclusives del Poder Regional

Article 5.- Al Govern de la Regió Valenciana correspondrà conèixer d'una manera especial en les següents matèries:

A) L'ensenyança en tots els seus graus i els altres serveis d'Instrucció pública i Belles Arts que es subjectaran a les normes que s'indiquen:

1. La primera ensenyança serà gratuïta i obligatoria per a tots els infants de més de cinc anys.

2. Serà obligatoria l'ensenyança de la llengua castellana en les escoles de primera ensenyança, si son terres de llengua vernacula, i la valenciana si son terres de llengua castellana.

3. En les poblacions on es parla la llengua valenciana es donarà en el nostre idioma l'ensenyança i sols quan es sapia bé llegir i escriure en valencià es passarà a l'estudi del castellà.

4.- En els Instituts, Normals, Escoles de Comerç, etc. hi haurà catedres obligatòries de llengua, literatura, geografia i història valencianes.

5.- La Universitat fruirà de règim autònom, considerant-se el fogar de la cultura i esperit païrals. Existirà llibertat lingüística per a les funcions d'alta cultura i investigació científica.

B) El regim dels Municipis i Comarques a base de la plena autonomia per a uns i altres.

La Comarca és la demarcació natural: Maestrat, Marina, Plana, Ribera, etc. L'Assemblea Regional establirà el número i limits de les comarques.

En Alacant i en Castelló radicarà una Delegació del Consell integrada per Diputats alacantins i castellonencs per a executar els acords de l'Assamblea i del Consell en aquells serveis que hui corresponen a les Diputacions.

Els Municipis i les Comarques podran unir-se o mancomunar-se previa aprovació de l'Assamblea.

El Cos de Secretaris municipals s'integrarà segons normes establides per l'Assamblea. El nomenament dels Judges municipals serà també regulat per dita Assamblea.

Constituirà matèria peculiar dels Municipis que seran nomenats per sufragi universal directe:

La policia urbana, mercats i productes alimenticis, suminis- tra d'aigues, festes i espectacles, beneficència i ensenyança municip- al, transports dins del territori i arbitres propis.

C) Totes les obres públiques del territori valencià exceptuant-se els ferrocarrils, ports i canals d'interés general.

B) Tots els serveis forestals i agronòmics, inclús les plagues del camp i en general tot lo relatiu al regim del cultiu de la terra.

E) L'explotació i conservació de l'Albufera i la desecació de l'ai- guamoll.

F) Beneficència i Sanitat

G) Policia i orde públic dins la Regió en temps normal. Una vega- da declarat l'estat de guerra quedarà en suspens l'exercici d'esta fa- cultat.

Article 6.- Encara que s'aplicarà al territori valencià el Dret civil comú, l'Assamblea tindrà facultats per a regular les modalitats valencianes del contracte de compra-venda, arrendament i tota la matè- ria de rocs.

També tindrà facultats per a establir Tribunals Mercantils simpli- ficant, si cal, les normes procesals generals, pero aplicant el Dret substantiu comú.

En general el Poder Regional regularà sempre que coordine amb les lleis generals les modalitats peculiars de la Regió.

Article 7.- Passarà a poder de la Regió Valenciana tota l'orga- nització de serveis tocants a les matèries enumerades que tinga l'Es- tat espanyol en territori valencià.

Aixina també passaràn a la propietat de la Regió tots aquells bens de domini públic que estan afectes al compliment dels indicats serveis.

Seràn transferits al Govern de la Regió Valenciana tots els do- cuments de les oficines i dependències de l'Estat Central, relacio- nats amb les dites matèries. També es farà entrega de tots els docu- ments de caràcter històric que s'hagen tret d'Arxius de la Regió, tant públics com privats, que acreixeràn el fons de l'Arxiu general del Rei- ne de València.

El personal de l'Estat Central afecte als indicats serveis pa- sserà a dependre dels Poders regionals. El personal de les actuals Di- putacions dependrà de l'Assamblea.

Article 8.- Llevat dels casos de greu alteració de l'orde pú- blic i de guerra, els valencians deuràn prestar el servei militar dins del territori de la Regió.

Article 9.- La Regió Valenciana podrà mancomunar-se amb altres territoris llindants per a fins culturals i econòmics.

Tal Mancomunitat haurà de ser aprovada per l'Assamblea de la Regió Valenciana, el nom de la qual serà intangible, tenint que sotme- tres els nous territoris a este Estatut i lleis complementàries va- lencianes.

T I T O L V.

De l'actuació dels Poders regionals en matèries regulades per lleis generals.

Article 10.- En matèries de mines, aigues, cassa, peixa, i co- municacions, encara que la facultat de fer i modificar les lleis per

ques regulen pertany al Parlament espanyol, recauràn en el Govern regional las facultats del Govern Central en quant a l'eixecució de les dites lleis dins del territori de la Regió Valenciana.

Article 11.- També correspondrà al Govern de la Regió l'eixecució de les disposicions de legislació social dins del territori regional.

Article 12.- Correspondrà igualment al Govern regional l'eixecució i aplicació de la legislació sobre expropiació forçosa, establiment de servituds en favor de determinats serveis i concessions, i totes aquelles que limiten l'exercici del dret de propietat a favor d'un interès declarat d'utilitat pública.

Article 13.- Abans de que el Govern Central convinga un Tractat de comerç amb nació estrangera tindrà el deure de consultar les normes generals amb el Govern regional, el que donarà compte a l'Assamblea en sessió secreta. El Consell informará sobre els punts que afecten a l'economia valenciana.

T I T O L VI.

De l'Hisenda regional

Article 14.- Correspondrà al Govern de la Regió Valenciana les contribucions directes que graven les utilitats dins del territori de la Regió, qual Govern tindrà plena llibertat per a fixar la quantia i per a organitzar-les.

El Govern regional podrà establir impostos sobre el consum de gasolina per a l'entrotament de carreteres.

Si el poder regional no poguera atendre les matèries a ell reservades amb els dits ingressos, procediria cedir previa aprobació del Parlament espanyol de tot o part de l'impost sobre drets reials.

Article 15.- Sempre que de la liquidació dels presuposts generals de l'Estat resulte que els gastos d'Este fora de la Regió Valenciana en aquestes matèries reservades en el nostre territori al Poder regional, siguen inferiors al producte, també fora de la Regió de les contribucions que segons l'article anterior es reserven al Poder regional, l'Hisenda del poder autonòmic abonarà a l'Estat espanyol una part proporcional de la diferència. En atre cas serà l'Hisenda general la que abonarà a la Regió Valenciana la dita part proporcional.

La proporció en que haurà de participar la Regió en el cobro o pago indicat es determinarà cada cinc anys per una Comissió mixta a base de la proporció en que les terres valencianes participen en els impostos que per a tot el territori es reserva l'Estat.

Article 16.- En la mateixa proporció s'eixugurà el deficit dels presuposts generals de l'Estat espanyol cas d'existir i es repartiran els sobrants.

Article 17.- El Deute de l'Estat espanyol, tant l'existent com el que pugui produir-se és de tota Espanya i per tan respondrà la Regió Valenciana amb la part proporcional corresponent.

Article 18.- Sont els concorts econòmics anacrònics i mancants d'elasticitat no vol emparar-se en ells la Regió Valenciana, pero si qualssevol atres terres d'Espanya fruiten de dit privilegi, es suspèn la vigència dels anteriors articles i la nostra Regió demanarà acollir-se igualment al regim de cuipo o concert.

T I T O L VII

De l'Assamblea general

Article 19.- L'Assamblea general serà unicameral i es donominarà Diputació de la Generalitat.

Article 20.- Es compondrà de dos cents diputats, designats de la següent manera:

125 per sufragi universal directe i a base de representació proporcional, intervenint en la votació tots els ciutadans valencians sense distinció de sexes i majors de 23 anys. Dels atres 75 diputats, 50 seràn triats per las associacions obreres, patronals, Cambros de Comerç, Industria i Navegació, Agricoles, etc. i els 25 restants per Associacions culturals, Universitats, Instituts, Normals, Col·legos d'Advocats, Procuradors, Metges, Apotecaris, etc.

Article 21.- L'Assamblea podrà reunir-se indistintament en qualsevol població valenciana, seguint la nostra tradició.

Article 22.- L'existència legal de la Diputació de la Generalitat serà de 4 anys, renovant-se per mitat cada dos anys.

Article 23.- L'Assamblea dictarà les normes per a l'elecció dels Diputats i redactarà el Reglament de règim interior de la mateixa.

Article 24.- L'Assamblea adomés de dictar les normes que regulen les matèries de la competència del Poder regional segons disposa l'article 4 fiscalitzarà aés actes del Consell i del seu President, adoptant acords i suggerint observacions que seràn contestats per escrit o verbalment per als membres del dit Consell.

Correspondrà també a l'Assamblea:

Primer: Rebre del President de la Regió jurament o promesa de que guardarà el present Estatut i les lleis que garantisen l'autonomia valenciana.

Segon: Fer efectiva la responsabilitat del President i dels membres del Consell Eixecutiu.

T I T O L VIII

Del Consell i del seu President.-

Article 25.- L'Assamblea nomenarà per majoria absoluta de vots el President del Consell Eixecutiu que es designarà "President de la Regió". El President triarà els components del Consell que seràn nou, sis diputats, dos precisament alacantins, dos castellonencs i dos valencians en sentit estRICTE. Els tres restants aés triarà amb tota llibertat el President.

Article 26.- El President i el Consell Eixecutiu son responsables davant de l'Assamblea que podrà formular contra ells vots de censura. Per a esta classe de vots es necessària la presència de la majoria absoluta de diputats i la majoria absoluta de vots en votació nominal.

La proposició de vot de censura anirà firmada per cinquanta diputats i espassarà a informe d'una Comissió de l'Assamblea que forçosament donarà dictamen en el plaç màxim de cinc dies.

Article 27.- Correspon al President del Consell com a autoritat superior de la Regió:

1):- Cuidar que siguen respectats i amparats els drets, facultats i privilegis reconeguts o que per el temps es reconeguen a la Regió Valenciana.

2):- Nomenar i separar els components del Consell.

3):- Sancionar i publicar els acords de la Diputació de la Generalitat.

4):- Nomenar, suspendre i separar els funcionaris de l'administració regional a proposta del respectiu membre del Consell i amb sujeció a les lleis.

Article 28.- El President tindrà la representació del Govern Central en totes aquelles funcions que eixercisca en el territori valencià.

Els seus manaments en totes les matèries deuran anar refrendats per el corresponent membre del Consell que per este sol fet s'on fa responsable.

REGIM TRANSITORI

El règim transitori des de l'aprobació de l'Estatut fins a la constitució de l'Assamblea regional serà establert per una Comissió integrada per tots els Diputats a Corts de les tres provincies valencianes, l'Alcalde i President de la Diputació d'Alacant, Castelló i Valencia i per dos representants de cada una de les Corporacions d'orige popular de les tres dites ciutats.

Esta Comissió es limitarà a facilitar l'elecció de l'Assamblea amb la major rapidesa possible i a pendre els acords la demora dels quals implicara un perjudi. Totes les resolucions que adopte de caràcter normatiu es sometran a la ratificació de l'Assamblea regional.

Valencia 11 juliol de 1931.